

Motion till riksdagen 2024/25:202

av **Gudrun Brunegård (KD)**

De gröna näringarna och äganderätten

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att garantera att avsättning av skyddsvärd mark enbart sker under frivillighet samt att markägaren erhåller marknadsmässig ersättning, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att Sveriges skogsbruk, liksom jordbruk, bör erkännas som samhällsviktig verksamhet utifrån ett beredskapsperspektiv och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att hålla implementeringar av EU-strategier på en nivå som stärker svensk konkurrenskraft och landsbygdsutveckling, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att verka för att höja ambitionsnivån i EU vad gäller livsmedelsproduktion och självförsörjning och tillkännager detta för regeringen.

Motivering

De gröna näringarna utgör bokstavligt talat vårt lands livskraft, med högkvalitativa jordbruksprodukter som ger liv och hälsa, men också skogen, som är en av vårt lands viktigaste näringar och som har byggt vårt välstånd.

Äganderätten är en grundlagsskyddad princip. Generationer av ansvarsfullt brukande av skog och andra resurser har skapat många av de natur- och kulturvärden som finns idag. Men idag hotas äganderätten, inte minst när det gäller skogen. Det är därför viktigt att markera vikten av fortsatt enskilt ägande och brukande av skogen – under frihet och ansvar.

Miljömålsberedningen inrättades av regeringen 2010 för att nå en bred politisk samsyn kring ett antal olika miljöfrågor. Syftet är också att hantera frågor som berör flera samhällsintressen inom olika områden som är särskilt prioriterade och komplexa och som inte kan lösas på myndighetsnivå utan kräver politiska avvägningar.

Miljömålsberedningens föreliggande förslag sommaren 2024 skulle innebära stora förändringar som skulle medföra stora inskränkningar i den grundlagsskyddade äganderätten. Minst 1,5 miljoner hektar produktiv skogsmark riskerar att läggas i träda, antingen som naturreservat eller biotopskydd genom ett generellt avverkningsförbud, trots att det är markägarens vård av skogen som gett den det värde som anses skyddsvärt. De kostnader som ett sådant formellt skydd för en sådan areal skulle medföra motsvarar potentiellt upp till 200–250 miljarder kronor. Vidare föreslås en avgift på avverkningsanmälningar, med belopp som varierar från 500 till 20 000 kronor beroende på hur väl man vårdat naturvärdena. Ju bättre en markägare har skött sin skog, desto högre blir avgiften. Dessutom föreslås längre omloppstider och regionbaserade schablonersättningar för tvångssocialisering, där ingen hänsyn tas till virkesförråd, trädslagsfördelning eller tillväxt. Vidare föreslås en avverkningsskatt samt att 25-procentspåslaget vid expropriering ska slopas. Genom den skogspolitik som antogs 1994 har skogsägare själva, frivilligt, avsatt 10–15 procent av marken som skyddad genom certifieringsorgan. Ändå föreligger förslag om att öka den formella avsättningen med ytterligare 7–8 procent av Sveriges tillgängliga skogsarealer.

Allt detta sammantaget skulle öka rättsosäkerheten och försvåra generationsskiften om det skulle genomföras, eftersom det inte är tydligt vad som inkluderas i EU:s begrepp "old-growth forest".

Utredningens förslag härrör sig från EU-strategier som inte är rättsligt bindande. Om förslagen skrivs in i miljöbalken som ett generellt biotopskydd skulle de bli rättsligt bindande. I Finland har motsvarande myndigheter kommit fram till helt andra siffror: ungefär 5 procent av Sveriges myndigheters föreslagna definition och kategorisering.

Det finns ingen anledning för Sverige att övertolka vad som ska kategoriseras som "old-growth forest". Det skulle inte bara allvarligt påverka skogsägarnas rättigheter och möjlighet att bruka sin skog, utan skulle även minska produktionen av skogsråvara till såväl virkes- som massaproduktion. Det rimliga vore att hålla Sveriges implementeringar på en nivå som bibehåller svensk konkurrenskraft.

Svenska skogsägare upplever också stor osäkerhet på grund av art- och habitatdirektiven, som även dessa upplevs som övertolkade. På grund av en hackspett eller en knärot kan man förhindras att bruka eller överlåta sin mark till nästa generation, trots att det är just med anledning av skogsägarens långsiktiga och ansvarsfulla skötsel som skogen har erhållit dessa skyddsvärden. Genom generationers ansvarsfulla skötsel slår alltså markägaren undan fötterna för sig själv och sina barn. Men det finns också exempel där knäroten brett ut sig ett antal år efter avverkning och nyplantering av skog. Detta visar på trubbigheten och oförutsägbarheten i fråga om några av de indikatorer som idag lägger krokben för markägare.

Överimplementeringen gäller även inom jordbruket, där vi i Sverige har en lång rad regler som gör svenska jordbruksprodukter dyrare än motsvarande produkter i andra EU-länder. Vi är stolta över vårt svenska djurskydd, som ger svenska djur bättre utrymme och minskat behov av antibiotikaanvändning, men vi behöver inte lägga på än större börda och reglering. Istället bör målet vara att höja ribban för djurskydd och åkerbruk i övriga Europa, för att stärka svensk konkurrenskraft. Sverige behöver få en högre självförsörjningsgrad av livsmedel och då behöver livsmedelsproduktionen bli mer lönsam. Detta är av oerhört stor vikt, inte minst ur beredskapssynpunkt.

Det måste råda balans mellan regelkrav och vad som är praktiskt tillämpbart och förenligt med fortsatt lönsam produktion. Därför bör lika stor hänsyn tas till produktionsmål som miljömål vid beslut och implementeringar.

Med rimliga krav kan svenska lantbrukare och skogsägare fortsätta att skapa arbetstillfällen och en levande landsbygd, som förser vår befolkning med högkvalitativa produkter och skapar livgivande miljöer för såväl människor som djur och natur.

Gudrun Brunegård (KD)